

«Доброчесність держслужбовців»

Корупція як хвороба організації: де і чому вона виникає?

Корупція (як протилежність доброчесності) – це зловживання довіреною владою для отримання приватної вигоди. Корупція може виникати в державних, комунальних, громадських організаціях, у бізнесі та засобах масової інформації, всередині будь-якої організації.

Корупція виникає тоді, коли система управління в організації є недостатньо зрілою, щоб працювати тільки на ті цілі, для яких була створена ця організація. Так, замість **основного продукту (цінності)** для свого клієнта, хвора на корупцію організація створює **побічний продукт**. Побічним продуктом у цьому контексті є задоволення «приватного інтересу» (як матеріального, так і нематеріального характеру) особи, яка є частиною цієї організації.

Жодна соціальна система, крім організованої злочинної групи, не містить корупції серед цілей своєї діяльності. Коли організація не працює для тих цілей, для яких вона була створена, це є ознакою управлінської хвороби. Від цієї хвороби є «ліки».

Доброчесність як вимога закону

Державні службовці відіграють важливу роль у процесі становлення України. Аби відзначити кожного, хто докладається до розбудови суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, Указом Президента України у 2003 році запровадили День державної служби.

Національне агентство з питань запобігання корупції та Офіс розбудови доброчесності переконані, що більшість публічних службовців — доброчесні. Ми працюємо над тим, аби власним прикладом популяризувати доброчесну публічну службу.

До цього дня ми підготували текст про принципи та стандарти державної служби, а також про те, як антикорупційні інструменти НАЗК допомагають публічним службовцям цих стандартів дотримуватися.

Доброчесна державна служба

Реформа державної служби, яка стартувала у 2016 році, розпочалося з утвердження ідеї, що для проведення комплексних реформ у різних сферах державної політики потрібна дієва система державного управління та професійні, доброчесні, етичні державні службовці.

Метою Стратегії реформування державного управління на період до 2021 року є побудова професійної, доброчесної, політично нейтральної й орієнтованої на громадян державної служби.

Доброчесність також є одним із десяти принципів державної служби, які визначені Законом України «Про державну службу». Так, Закон тлумачить доброчесність як «спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень».

В Антикорупційній стратегії на 2014–2017 роки було передбачено створення доброчесної публічної служби відповідно до міжнародних стандартів.

Важливість стандартів доброчесної та етичної поведінки публічних службовців наголошується у проєкті нової Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки.

Кодекс етичної поведінки працівників НАЗК визначає такі принципи доброчесності, як: чесність, пріоритет публічних інтересів над приватними, готовність пояснити походження власних статків, відповідність способу життя отриманим доходам та гідна поведінка.

Якщо подивитися на досвід країн Європейського Союзу в частині забезпечення доброчесності державного управління, то цікавим є приклад Королівства Нідерландів. У 2006 році там заснували як структурний підрозділ Міністерства внутрішніх справ Бюро забезпечення етики та доброчесності у сфері державного управління. Бюро займається розробкою стратегій доброчесності та інструментів їх впровадження, збирає інформацію у сфері доброчесності, організовує заходи для обміну знаннями та розробки нових підходів. Цей підрозділ працює, аби всі органи держуправління реалізовували всеосяжну стратегію доброчесності.

Як держслужбовцям бути доброчесними

За даними дослідження Національного агентства України з питань державної служби (НАДС), яке було розроблене за участі НАЗК, 43 % усіх держслужбовців зараховують доброчесність до п'ятірки ключових цінностей, яких вважають за важливе дотримуватися.

Доброчесність державного службовця передбачає, що його дії будуть спрямовані на захист інтересів держави та відмову від того, щоб приватний інтерес переважав над суспільним під час здійснення наданих йому повноважень.

Чому варто розбудовувати доброчесні (ефективні) організації: основні переваги.

Безпека – у зв'язку з відсутністю причин для кримінальних переслідувань, судових спорів, накладення санкцій за рахунок ефективного внутрішнього контролю та управління ризиками.

Приклад: Загальна сума збитків, понесених лише державними підприємствами України від корупції у 2019 – 2021 роках, оцінюється у більш

ніж 20 млрд гривень. Їхні керівники перебувають під сотнями розслідувань та залучені у тисячі судових справ.

Ефективність – можливість за рахунок налагоджених процесів з найменшими витратами ресурсів досягати поставлених цілей, швидко реагувати на всі види внутрішніх та зовнішніх викликів, постійно розвиватись, покращувати керованість.

Приклад: Сортивальний центр «Укрпошти» в Херсоні зазнав обстрілу та був пошкоджений зранку 21.03.2023, проте за кілька годин після того він вже продовжив свою роботу⁴.

Позитивна репутація – формує довіру, полегшує співпрацю з постачальниками, партнерами, контролюючими органами, дає змогу залучати кращих співробітників.

Приклад: 78% покупців хочуть купувати товари у компаній з гарною репутацією. І тільки 9% людей готові щось купити у компанії з поганою. 70% людей висловлюють готовність працювати в компанії з високим репутаційним індексом і тільки 11% – у компанії з низьким 5.46% шукачів роботи вказують на те, що корпоративна культура є ключовим фактором при виборі місця працевлаштування.

Законом «Про запобігання корупції» також передбачено, що під час виконання повноважень державний службовець повинен неухильно дотримуватися політичної нейтральності, неупередженості, працювати компетентно та ефективно, не розголошувати конфіденційну та іншу інформацію з обмеженим доступом і утримуватися від виконання незаконних завдань.

Доброчесність держслужбовців — це не лише етичний стандарт, а й інструмент запобігання корупції. Сьогодні для цього застосовують такі механізми:

1. Публічні службовці зобов'язані подавати **декларації** із зазначенням майна, доходів, витрат та зобов'язань фінансового характеру.

2. Публічні службовці мають знати, що таке **конфлікт інтересів**, на кого розповсюджується регулювання в цій сфері, як запобігти його виникненню або врегулювати, а також якими є наслідки за порушення вимог законодавства. Також необхідно пам'ятати про заходи врегулювання конфлікту інтересів. Зокрема обов'язок інформувати керівника про конфлікт інтересів, не ухвалювати рішення чи не вчиняти дії в умовах конфлікту інтересів тощо.

3. Законом «Про запобігання корупції» керівникам установ **забороняється отримувати подарунки** від своїх підлеглих, а депутатам, головам міст, сіл та селищ під час виконання своїх обов'язків — від виборців.

4. Існують чітко визначені **обмеження щодо суміщення та сумісництва** з іншими видами діяльності. Вони передбачені статтею 25 Закону «Про запобігання корупції». Так, публічним службовцям забороняється займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики зі спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

ШАНОВНИЙ ПРАЦІВНИК!

Боротьба з корупцією та доброчесність є однією з складових діяльності державного службовця, заснованою на принципі верховенства права.

Якщо Вам стала відома інформація про факти вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, іншого порушення Закону України «Про запобігання корупції» працівниками Національного агентства України з питань державної служби повідомляйте про це будь-якими засобами зв'язку, зазначеними у

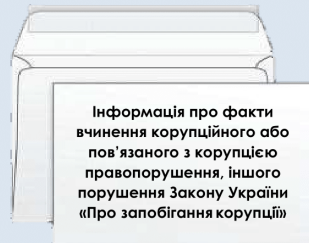
посиланні <https://nads.gov.ua/dobrochestnist-ta-zapobigannya-korupcii/povidom-pro-korupciyu>, або особисто головному спеціалісту з питань запобігання та виявлення корупції НАДС. Повідомлення (у тому числі анонімне) підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація містить фактичні дані, що вказують на можливе вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», які можуть бути перевірені.

Права викривача виникають з моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

**Коли ви не займаєте
позиції проти корупції, Ви
мовчки підтримуєте її.**

**НЕ БУДЬ ТОЛЕРАНТНИМ
ДО КОРУПЦІЇ!**

**ВІДОМА ІНФОРМАЦІЯ –
ПОВІДОМЛЯЙ!**